

Recumandaziun a votantas e votants

Cussegl federal e parlament recumondan a votantas e votants per ils motivs allegads da vuschar trais giadas NA ils 4 da december 1988:

- **NA** a l'iniziativa dal pievel «citad-champagna cunter la speculaziun cun terren»
- **NA** a l'iniziativa dal pievel «per la reducziun dal temp da lavur»
- **NA** a l'iniziativa da pievel «per la reducziun da l'immigraziun»

Votaziun federala dals 4 da december 1988 Explicaziuns dal cussegl federal

Object da la votaziun

Dretg funsil

«L'iniziativa dal pievel citad-champagna cunter la speculaziun cun terren» pretenda in nov dretg funsil per mantegnair l'utili - saziun dal terren per la gronda part als proprietaris. Cussegl federal e parlament refusan l'iniziativa. Ella è memia radicala e chaschunass gronds problems e malgiustias tar l'execuziun. La finamira da l'iniziativa duai vegnir realisada cun auters meds.

Text da votaziun pag. 4
Explicaziuns pag. 3-9

Reducziun dal temp da lavur

L'iniziativa dal pievel «per la reducziun dal temp da lavur» vul reducir pass per pass ils temps da lavur legals en in'emprima etapa sin 40 uras per emna. Cussegl federal e parlament refusan l'iniziativa. Il temp da lavur duai vegnir fixà er per l'avengnir sin fundament da tractativas tranter patruns e lavurants. Quai permetta da prender resguard a las diversas relaziuns economicas e regionalas.

Text da votaziun pag. 12
Explicaziuns pag. 11-15

Limitaziun da l'immigraziun

L'iniziativa dal pievel «per limitar l'immigraziun» pretenda ch'il dumber dals immigrants esters vegnia limità pli rigurusamain. Fugitivs, stagiunaris e cunfinaris sajan er da cumpigliar en questas restricziuns. Cussegl federal e parlament refusan l'iniziativa, perquai che quella avess nauschas consequenzas economicas ed engrevgiass l'applicaziun d'ina politica umana concernent ils esters ed ils fugitivs.

Text da votaziun pag. 18
Explicaziuns pag. 17-23

Emprim project:

Iniziativa citad-champagna cunter la speculaziun cun terren

Situaziun da partenza

Igl è prest 20 onns ch'il pievel ed ils chantuns han acceptà l'artigel davart il dretg funsil da la constituziun federala. Questa disposiziun ha garantì la proprietad ma er creà las premissas che permettan da limitar quella. Igl è evident ch'il terren è in bain prezios e betg augmentabel e per quest motiv sto el vegnir utilisà a moda spargnusa e per il bainstar da l'interess public. Quai è er la finamira da la lescha davart la planisaziun dal territori ch'è vegnida relaschada l'onn 1980.

«L'iniziativa citad-champagna cunter la speculaziun cun terren» è vegnida inoltrada il 1983 cun 112 340 sottascripziuns. Ella vul cuntanscher in dretg funsil dal tuttafatg nov, per rinforzar il princip da l'utilisaziun dal terren tras il proprietari e per cuntanscher dapli abitaziuns a pretschs favuraivels. La garanzia da proprietad duai vegnir restrenschida ed il pudair disponer dal terren duai vegnir limità sin tschertas utilisaziuns determinadas.

Uschia duai:

- il giaschom pudair vegnir acquistà be per l'agen diever e sch'il basegn è cumprovà u per metter a disposiziun abitaziuns favuraivlas;
- la cumpra da giaschom be cun l'intent d'investar chapital u per vender quel a curt termin daventar nunpussaivla;
- giaschom agricul be pudair vegnir acquistà da quel che cultivescha sez il terren e per in pretsch controllà, che na dastga betg surpassar la dubla valita da rendita.

Las leschas necessarias stuessan vegnir creadas entaifer sis onns; cas cuntrari vegnessan las dretgiras civilas a far valair las pretensiuns da l'iniziativa.

Cussegl federal e parlament refusan l'iniziativa. L'intent da quella è per part da reconuscher; la via che l'iniziativa vul dentant prender è memia radicala e tutga memia ferm la garanzia da proprietad. Ils avantatgs che vegnessan concedids a quel che vul acquistar terren per l'agen diever e per l'atgna cultivaziun van memia lunsch ed han numerus effects negativs. Il cussegl federal vulesc cuntanscher la finamira intenziunada tranter auter cun ina revisiun dal dretg funsil agricul e da la lescha da planisaziun dal territori.

Text da votaziun

Conclus federal davart l'iniziativa dal pievel «citad-champagna cunter la speculaziun cun terren»

dals 20 da mars 1987

Art. 1

¹ L'iniziativa dal pievel «citad-champagna cunter la speculaziun cun terren» dals 24 da matg 1983 vegn suttamessa al pievel ed als chantuns per la votaziun.

² L'iniziativa dal pievel sa cloma:

I

L'artitgel 22ter da la constituziun federala vegn midà sco suonda:

¹ La proprietad è garantida.

² Giaschom dastga vegnir acquistà be per l'agen diever ed en cas da basegn cumprovà per construir abitaziuns per pretschs favuraivels. L'acquist da giaschom be per intent d'investiziun da chapital u per alienar a curt termin è scumandà. Tuttas midadas da maun èn da far conuschent publicamain.

³ Giaschom d'agricultura na avert sco terren da construcziun, è suttamess ad ina controlla da pretsch. Il pretsch na dastga betg surpassar la dubla valita da rendita. Agen diever po be vegnir fatg valair vid quest giaschom da quel che garantescha, ch'el utilischesa sez il terren per intent agricul.

⁴ *Alinea da fin uss: 2**

⁵ En cas d'expropriaziun e da restricziuns da proprietad egualas ad ina expropriaziun, èsi da prestar ina indemnisaziun, uschenavant ch'ina utilisaziun gia realisada da l'object vegn supprimida u limitada. En cas d'expropriaziun da giaschom d'agricultura èsi da prestar cumpensaziun reala.

II

L'artitgel 22^{quater} da la constituziun federala vegn cumpletà dal suandant alinea 4:

⁴ Augments da valita da giaschom en consequenza da mesiras da planisaziun dal territori u da prestaziuns d'avertura dal maun public vegnan gulivadas tras ils chantuns.

III

Disposiziun transitoria

Uschenavant che la legislaziun n'è betg adattada a questas disposiziuns entaifer sis onns dapi l'approbaziun da l'artitgel 22ter tras il pievel ed ils chantuns, vegnan las dretgiras civilas ordinarias autorisadas d'applitgar quellas directamain sin fundament d'in plant. Il dretg da purtar plant han en quest cas er l'administratur dal register funsil e la vischnanca al lieu nua che la chaussa sa chatta.

Art. 2

L'assemblea federala recumonda al pievel ed als chantuns da refusar l'iniziativa.

* Quest sa cloma sco suonda:

Confederaziun e chantuns pon prevair l'expropriaziun e la restricziun da proprietad en il rom da lur cumpetenzas constituziunalas sin via legislativa e per motivs d'interess public.

Arguments dal comité d'iniziativa

Il comité d'iniziativa motivescha sia iniziativa sco suonda:

«Pertge ina revisiun dal dretg funsil?»

La situaziun odierna sin il martgà da terren e d'immobiglias è nunacceptabla. Be 30% da las Svizras e dals Svizzers abiteschan tranter lur atgnas paraids. Dapi la 2. uara mundiala è il dumber dals manaschis agriculs independents sa reduci per la mesadad. Las bancas, las societads d'assicuranzas e las cassas da pensiun cumpran pli e pli tut il terren disponibel per pretschs orrents, cun ils quals persunas privatas na pon mai concurrer. Enstagl d'ina spargliada pli vasta dal terren, sco ella vegn pretaisa da tuttas varts, stuain nus constatar ina collectivaziun cuntinuada ed anonima da la proprietad funsila. In GEA a l'iniziativa citad-champagna dat puspè ina schanza per acquistar possess funsil privat.

Tge vul l'iniziativa citad-champagna?

Il patratg fundamental è il princip dal diever persunal da la proprietad. Il terren fitg stgars e na augmentabel duai star a disposiziun a quel che ha basegn dad el per abitar, per exequir in mastergn u per far il pur. Investaders da chapital e speculants vul l'iniziativa tegnair davent dal martgà e qua tras reducir il pretsch per il terren. Ultra da quai propona l'iniziativa trais impurtantas mesiras complementaras:

- *Las zonas da construcziun bler memia grondas e creadas en in temp da conjuntura auta e d'illusiuin che tut creschia cuntinuadamain vinavant (per 10 fin 12 milliuns abitants!), duain vegnir reducidas essenzialmain en favur dal terren cultivabel.*
- *Il pretsch per il terren agricul fitg stgars duai vegnir limità sin il dubel da la valita da rendita, uschia che giuvens purs e fittadins possian puspè fundar in'atgna existenza sin l'agen terren e senza stuair far daivets exagerads.*
- *Ina excepziun dal princip dal diever persunal da la proprietad è prevista per la construcziun favuraivla d'abitaziuns. Enstagl da vegnir investads en charas abitaziuns da luxus, ch'èn savens vidas per lung temp, duain ils daners per ex. da la «2. pitga» vegnir investads per construir abitaziuns per pretschs raschunaivels, da buna qualidad ma senza raffinessas.*

Tge porta l'iniziativa citad-champagna?

A las fittadinas e fittadins in fit-chasa pli favuraivel. Ultra da quai dat l'iniziativa la pussaivladad d'acquistar per in pretsch raschunaivel ina chasa u in plaun, saja quai per abitar u per exequir in mastergn, e quai a moda individuala u cooperativa.

Per ils purs porta l'iniziativa citad-champagna ina meglra basa da producziun ed uschia er ina meglieraziun da las entradas e quai senza far donn a la natira. Il sforz da stuair producir cun agid da la chemia quantitads uschè grondas sco pussaivel sin in terren bler memia char e d'importar pavel croda davent.

Per l'ambient porta l'iniziativa finalmain ina protecziun efficazia dal terren cultivà, dals territoris da recreaziun, da las plantas e curtins en vitgs e quartiers da las citads, preservond uschia quai tut da la speculaziun. L'iniziativa citad-champagna creescha la basa per ina protecziun efficazia da l'ambient.»

Posiziun dal cussegl federal

Il cussegl federal n'ignorescha betg ils problems sin il martgà funsil. Per quest motiv ha el gia proponì diversas mesiras per meglierar la posiziun da dretg dals fittadins, per adattar il dretg funsil agricul e per proteger il terren d'agricultura. Autras mesiras vegnan examinadas. Il cussegl federal considerescha dentant l'iniziativa per memia radicala, surtut per ils motivs suandants:

Il model per l'agen diever è nunadattà

Igl è senza dubi gist ch'il terren appartegna pli e pli a quel che dovra quel sez per abitar, utilizar e cultivar. L'iniziativa impedescha dentant pussaivladads convegnentas per metter a disposiziun in giaschom ad in fittadin. I na fiss pli permess d'acquistar e dar a fit immobiglias da fatschenta, perquai che quai na correspundess betg al diever per sasez. Tgi che less entschaiver cun ina interpresa, stuess pia cumprar sez las localitads necessarias. Savens mancan ils meds finansials per quest intent. Acquistar giaschom pudessan be anc quels che dovran quel sez u che construeschan abitaziuns favuraivlas.

Restricziun dal dretg d'ierta...

Il dretg d'ertar chasas e giaschom vegn restrenschi considerablmain tras l'iniziativa. Persunas privatas dastgan ertar immobiglias e terren be, sch'els dovran quest possess per l'agen diever u affitteschan quel per in tschains favuraivel.

...ed avantatgs per las societads

«Persunas giuridicas» perencunter, spezialmain societads anonimas e fundaziuns, n'enconuschan betg talas midadas d'ina generaziun a l'autra. Ellas fissan perquai en avantatg e pudessan mantegnair lur proprietad da giaschom acquistada sut las cundiziuns dal dretg vegl, senza stuair ademplir las pretensiuns da l'iniziativa.

Difficultads d'exequir controllas uffizialas

Per tuttas immobiglias acquistadas stuess il stadi controllar, sch'i sa tracta d'in diever per sasez u d'abitaziuns favuraivlas. Questas controllas na fissan betg be necessarias en cas da midada da proprietari; ellas stuessan vegnir exequidas permanentmain per che las disposiziuns da l'iniziativa vegnian respectadas. Las controllas stuessan er s'extender sin ils fitschasa e quai na promovess betg la construcziun d'abitaziuns. Interpresas e manaschis stuessan er cumprovar l'agen diever per il cas d'acquist da reservas da terren da construcziun. Quai chaschunass indirectmain ina controlla nungiavischada da lur investiziuns tras il stadi.

Chasas d'ina famiglia empè d'abitadis

L'iniziativa favurisescha la construcziun da singulas chasas d'ina famiglia – quellas adempleschan tgunschamain la cundiziun dal diever per sasez – ed engrevgescha la construcziun d'abitadis e da chasas da pliras familias, perquai ch'igl è bler pli difficil da cumprovar en quests cas il diever per sasez. L'iniziativa cuntrafa uschia a l'intent da la planisaziun dal territori che vul utilizar il terren a moda spargnusa.

Naginas excepziuns per famiglias da purs

Tenor l'iniziativa dastga be anc il cultivader sez acquistà terren d'agricultura. In manaschi puril sto vegnir vendì, sche naging ertavel na vul betg cultivar sez quel. Ils ertavels na dastgan betg salvar el per la proxima generaziun ed affittar el per il temp intermediar. L'iniziativa na resguarda uschia betg ils interess da la famiglia purila.

Consequenzas problematicas per l'agricultura

L'iniziativa limitescha il pretsch d'acquist per manaschis purils e giaschom puril sin la dubla valita da rendita. Quai vul dir ch'ils custs per ina sanaziun d'edifizis u d'autras investiziuns sajan resguardads be per part en il pretsch da vendita. La consequenza è ch'ils proprietaris vegnan ad investir pli pauc e che l'agricultura daventa antiquada e da pitschna prestaziun. Damai che giaschom d'agricultura pudess vegnir acquistà mo per l'agen diever, stuess ins quintar cun pli grondas difficultads pertutgant l'affittaziun agricola. La finala stuess ins er quintar cun in augment dals pajaments sut maisa vi en consequenza da la limitaziun dals pretschs.

La politica dal cussegl federal è da preferir

Ils postulats da l'iniziativa èn per part d'impurtanza er per il cussegl federal. In svilup pass per pass dal dretg funsil è dentant da preferir a l'iniziativa. Ina revisiun dal dretg d'affittanza è gia pendent tar il parlament; quella duai meglierar moderadamain la posiziun legala dal fittadin. Ina revisiun da la lescha davart la planisaziun dal territori è en preparaziun. Plinavant elavurescha l'administraziun federala momentanain propostas, co ils meds finansials da la segunda e terza pitga pudessan vegnir augmentads ed investids a meglra moda per promover la proprietad d'abitaziuns. Medemamain vegni examinà, sch'ins duai dar directivas als investaders instituziunals (cassas da pensiun, assicuranzas e.u.v.) per lur investiziuns da chapital en il terren e co ins pudess promover l'acquist da proprietad d'abitar cun autras mesiras (per ex. dretg legal da precumpra dals fittadins).

In nov dretg funsil puril

Il cussegl federal ha gia suttamess al parlament ina nova lescha davart il dretg funsil puril. Cun quai vul el promover l'acquist da manaschis purils da giaschom d'agricultura tras il cultivader sez; l'acquist da terren per intents d'investiziun da chapital e da speculaziun duai vegnir supprimì cun ina procedura da protesta. L'affittader dastga engrondir ses manaschi fin ad ina grondezza determinada ed in ertavel dastga acquistà in manaschi sco proprietad, sch'in auter na vul betg surpigliar quel per cultivar el sez, ed uschia mantegnair il manaschi a la famiglia, er sch'el na cultivescha betg sez quel. Da l'autra vart vegn l'acquist da terren agricul tras mintgin limità pertutgant l'extensiun, uschia ch'i vegn impedì ch'il possess da terren sa concentreschia a moda nungjavischada. Cunter pretschs da terren stravadgs duai in'autorità pudair far protesta. Empè d'ina limitaziun da pretschs sterila vegni proponì ina surveglianza dals pretschs.

Per tuts quels motifs refusan cussegl federal e parlament l'iniziativa citad-champagna, mantegnond uschia la pussaivladad da pudair introducir schliaziuns pli equilibradas.

Segund project:

Iniziativa dal pievel per la reducziun dal temp da lavur

Situaziun da partenza

En Svizra vegn il temp da lavur reglà tras contracts tranter ils patruns ed ils lavurants. La confederaziun sa restrenscha da fixar il temp da lavur maximal per proteger uschia la sanadad dals lavurants. Il temp da lavur tenor contract na cuntanscha per regla betg il temp da lavur maximal tenor lescha.

L'iniziativa dal pievel «per la reducziun dal temp da lavur» è vegnida inoltrada l'onn 1984 da l'uniun dals sindicats svizzers cun 158 549 sutscripziuns. Ella vul reducir il temp da lavur maximal tenor lescha pass per pass per ina emprima etappa sin 40 uras per emna, e quai senza sminuziun da las pajas. Ils iniziants han uschia duas finamiras: Ils lavurants duain pudair sa participar a l'augment da la productivitat e las premissas per in'occupaziun cumplaina duain vegnir meglieradas.

Igl n'è betg l'emprima gia che pievel e chantuns han da vuschar pertutgant ina reducziun dal temp da lavur. Il 1976 è ina iniziativa da las organisaziuns progressivas de la Svizra (POCH) per in'emna da lavur da 40 uras vegnida refusada cleramain (1 315 822 NA cunter 370 228 GEA).

Cussegl federal e parlament refusan er la nova iniziativa. Els na fan dentant betg opposiziun cunter ina reducziun dal temp da lavur en sasez. Els èn dentant da l'opiniun ch'igl è meglier ch'ils partenaris socials elavuran er per l'avegnir ils contracts correspondents, che tegnan quint dals basegns spezials da mintga branscha.

Text da votaziun

Conclus federal davart l'iniziativa dal pievel «per la reducziun dal temp da lavur»

dals 18 da mars 1988

Art. 1

¹ L'iniziativa dal pievel dals 23 d'ost 1984 «per la reducziun dal temp da lavur» vegn suttamessa al pievel ed als chantuns per la votaziun.

² L'iniziativa ha il cuntegn suandant:

La constituziun federala vegn cumpletta sco suonda:

Art. 34ter al. 3 (nov)

³ La lescha procura la reducziun en etappas dal temp da lavur, cun la finamira da garantir als lavurants ina gista part vi da l'augment da la productivitat cuntanschida tras il progress tecnic e da crear las premissas per in'occupaziun cumplaina.

Disposiziuns transitorias art. 19

¹ Per ils lavurants, per ils quals la lescha da lavur u l'ordinaziun per manischunzs da professiun è applitgabla, vegn il temp da lavur maximal per emna reduci per 2 uras in onn suenter l'acceptaziun da l'artitgel 34ter alinea 3. El vegn alur reduci mintg'onn per ulteriuras duas uras, fin ch'el munta a 40 uras.

² Per ils lavurants, per ils quals la lescha davart il temp da lavur, la lescha federala davart la relaziun da servetsch per ils emploiads federals u las disposiziuns spezialas per tschertas gruppas da manaschi u da lavurants èn applitgablas tenor l'artitgel 27 da la lescha da lavur, vegn la media dal temp da lavur per emna reducida a medema moda.

³ La reducziun dal temp da lavur sco ella resulta da l'applicaziun dals alineas 1 e 2, na dastga betg avair per consequenza ina reducziun da l'entrada per emna dals lavurants pertutgads.

⁴ Ulteriuras reducziuns legalas dal temp da lavur restan resalvadas.

Art. 2

L'assemblea federala recumonda al pievel ed als chantuns da refusar l'iniziativa.

Arguments dal comité d'iniziativa

Il comité d'iniziativa motivescha sia iniziativa sco suonda:

«Limitar il temp da lavur è ina buna tradiziun

Per proteger la sanadad dals lavurants rugaleschan tuts pajais il temp da lavur cun agid da leschas. Cun il progress tecnic crescha la producziun per ura da lavur, ma er la stenta e la concentraziun. Nus duvrain per quest motiv er dapli temp da recu-vrada.

Reducir las differenzas nungiustificadas

En Svizra valan temps da lavur maximal fitg divers per ils differents secturs da l'economia e tenor professiun: da 42 fin a 60 uras per emna. Savens succeda quai sin donn e cust da quels ch'èn gia en dischavantatg.

L'emna da 40 uras n'è betg in'utopia...

Diversas interpresas e blers secturs economics han gia introduci l'emna da 40 uras da lavur u èn londervi da far quai. Quai è surtut là il cas, nua che fermes sindicats han pudì realisar ils contracts da lavur collectivs correspundents.

...e naging privel per l'abiltad da concurrenza

Las interpresas ch'enconuschan gia l'emna da lavur da 40 uras, sa cumprovan en la dira concurrenza internaziunala. Ellas prestan il mussament che la qualidà da la lavur è decisiva per pudair concurrer e betg la lunghezza dal di da lavur.

Reducir il temp da lavur legal è ina necessitad...

La media dal temp da lavur per emna munta tar nus anc adina a 43 uras — bler dapli ch'èn il rest da l'Europa. Bunamain in terz dals occupads lavuran 45 e dapli uras per emna. Quai na po betg vegnir midà entaifer in termin raschunaivel auter che cun meglras leschas, damai che na tuts lavurants vegnan protegids tras contracts da lavur collectivs.

...cun ina cumpensaziun cumplaina da la paja

Sche l'iniziativa vegn acceptada, garantescha ella la paja da fin uss. Grazia a la productivitat augmentada da la lavur, n'èsi betg necessari d'auzar ils pretschs.

L'iniziativa è adattada als basegns da las interpresas e dals lavurants

L'iniziativa pretenda ina reducziun dal temp da lavur en etappas. Branschas cun ina emna da lavur spezialmain lunga han pia temp avunda per s'adattar. Uras supplementaras èn pussaivlas er vinavant, ma en ina dimensiun pli restrenschiada che oz. Schliaziuns individualas sco temp da lavur parzial e temp da lavur movibel vegnan facilitadas.

Ina protecziun cunter la dischoccupaziun

L'iniziativa mitigescha las consequenzas dil remplazzament da la lavur umana tras las maschinas. Ils ins na ston betg pli surlavurar ed ils auters chattan plitost lavur.»

Posiziun dal cussegl federal

Il cussegl federal è cun ils iniziants da l'opiniun ch'ils lavurants duain obtegnair ina gista part vi da l'augment da la productivitat e ch'igl è da sa stentar per in'occupaziun cumplaina. L'iniziativa n'è dentant struschamain in med adattà per cuntanscher questa finamira. Ella è memia pauschala ed immovibla. Ella na resguarda betg ils divers basegns. Il cussegl federal s'oppona a l'iniziativa surtut per ils motivs suandants:

Memia pauschala ed immovibla

L'iniziativa vul introducir l'emna da lavur da 40 uras per l'entira Svizra e per tuts secturs — dal turissem fin a las bancas, fabricas ed administraziuns e quai senza differenziar. Noss'economia stat avant ina gronda provocaziun en ses cumbat da concorrenza che cumpiglia il mund entir. Las diversas branschas ed ils numerus manaschis ston esser el cas da s'adattar permanentamain e flexiblaimain a las novas pretensiuns. Il basegn per novas e pli moviblas furmas dal temp da lavur s'augmenta pli e pli e sa sviluppescha a moda differenziada d'ina branscha a l'autra. En questa situaziun n'èsi betg inditgà da vulair realisar schliaziuns pauschalas ed immoviblas sco quai che l'iniziativa giavischa.

Il sistem da las tractativas collectivs s'è cumprovà

Sco il svilup da fin uss mussa cleramain, èsi pussaivel da cuntanscher cuntinuadamain ina reducziun dal temp da lavur cun il sistem da las tractativas collectivs, uschia ch'ils lavurants pon sa participar a la bainstanza ch'els han gidà ad augmentar. Questas tractativas tranter ils partenaris socials — q.v.d. tranter ils represchentants dals patruns e dals lavurants — èn sa cumprovadas, er sche las tractativas èn magari diras. Igl è plitost pussaivel als partenaris socials da realisar regulaziuns, che cuntanschan ina concordanza tranter ils basegns dals manaschis ed ils giavischs dals lavurants. Talas tractativas permettan da far in cumpromiss tranter il giavischaivel ed il realisabel. Lur schliaziuns èn differenziadas e resguardan las particularitads dals singuls secturs.

Igl exista anc autras pussaivladads da participar al progress

La reducziun dal temp da lavur è be ina da pliras pussaivladads per reparter ils avantatgs da l'augment da la productivitat. Per blers n'èsi betg il principal da lavurar pli paucas uras per emna. Els preferissan per exempel pli lungas vacanzas, congedis da furmaziun, in pensiunament anticipà ubain er pli grondas prestaziuns materialas sco augments da paja e prestaziuns

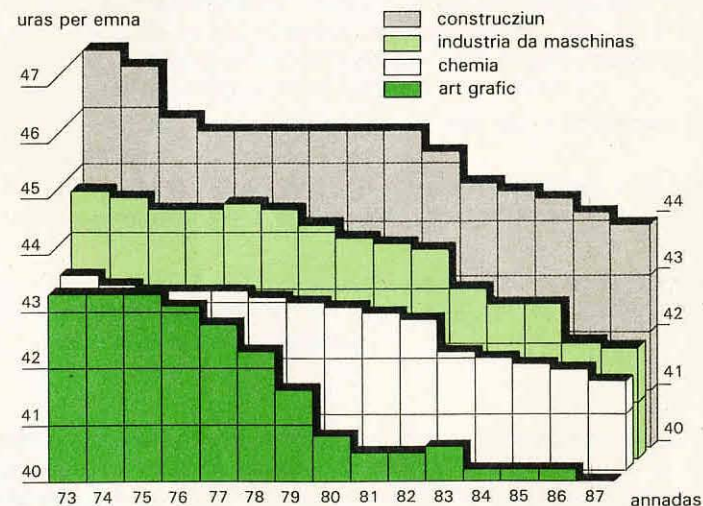
socialas. Igl è cunvegnet da chattar er per l'avegnir schliaziuns sin mesira sin via da contract.

Betg in med adattà per cuntanscher in'occupaziun cumplaina

Il cussegl federal vul er in'occupaziun cumplaina sco quai è l'intent da l'iniziativa. Quai è gea in element central da sia entira politica economica e concernent il martgà da lavur. Ina reducziun generala e nundifferenziada dal temp da lavur n'è dentant betg in med adattà per cuntanscher questa finamira.

Per tuts quests motivs refusan ton il cussegl federal sco il parlament l'iniziativa per la reducziun dal temp da lavur.

Svilup dal temp da lavur per emna en varsaquantas branschas da l'economia

Il temp da lavur s'è reduci en Svizra cuntinuadamain durant ils davos onns. En la perioda da 1973-1987 s'è il temp da lavur per emna reduci en la media per 2,5 uras. Questa tendenza è ina generala; il svilup dependa dentant da las relaziuns en las diversas branschas economicas.

Terz project:

Iniziativa per limitar l'immigraziun

Situaziun da partenza

L'iniziativa dal pievel «per limitar l'immigraziun», inoltrada da l'acziun naziunala, è la sisavla iniziativa cunter la surpopolaziun estra entaifer ils davos ventg onns. L'emprima è vegnida retratga e las autras èn vegnidas refusadas dal pievel e dals chantuns cun maioritads pli e pli grondas.

La **nova iniziativa cunter la surpopolaziun estra**, ch'è vegnida inoltrada il 1985 cun 112 977 suttascripziuns, prevesa il suandant:

- Uschè ditg che la populaziun totala da la Svizra surpassa 6,2 milliuns, dastga il dumber dals immigrants esters muntar a maximal dus terzs dals emigrants da l'onn passà. Questa disposiziun vala per 15 onns. Suenter quest interval dastgan annualmain be tants esters immigrar en Svizra, sco tants han abandonà noss pajais l'onn passà.
- La recepciun da fugitivs vegn cumpigliada da nov en la limitaziun dal dumber d'immigrants.
- Il dumber da las permissiuns per stagiunaris vegn limità sin 100 000 per onn. Talas permissiuns na dattan betg il dretg per ina dimora permanenta.
- Er il dumber dals cunfinaris vegn limità. El na dastga betg surpassar 90 000. En dumanda vegnissan be persunas ch'èn naschidas e creschidas si en la regiun dals cunfins.

Cussegl federal e parlament refusan l'iniziativa cunter la surpopolaziun estra. Cun sias pretensiuns nunmoviblas e nunequilibradas na schlia ella betg ils problems. Il cuntrari, ella avess nauschas consequenzas economicas e tutgass surtut las regiuns periferas e muntagnardas. A vesta da la collavuraziun pli intensiva en l'Europa per l'avegnir, muntass l'iniziativa in'ulteriura izolaziun per la Svizra. Ultra da quai discriminass l'iniziativa ils esters en Svizra ed engrevgiass ina politica umana concernent ils esters ed ils fugitivs.

Text da votaziun

Conclus federal davart l'iniziativa dal pievel «per limitar l'immigraziun»

dals 23 da zercladur 1988

Art. 1

¹ L'iniziativa dal pievel «per limitar l'immigraziun» dals 10 d'avrigl 1985 vegn suttamessa al pievel ed als chantuns per la votaziun.

² L'iniziativa dal pievel sa cloma:

I

La constituziun federala vegn midada sco suonda:

Art. 69ter al. 1 segunda frasa (nova), al. 2 e 3-5 (nov)

¹ ...La confederaziun pren mesiras cunter la surpopolaziun estra en Svizra.

² Il dumber dals esters ch'immigreschan annualmain per obtegnair dimora permanenta ed il dumber annual da las permissiuns da dimora da durada limitada, che vegnan transfurmadas en permissiuns da durada permanenta, na dastgan betg surpassar en lur total il dumber effectiv dals esters cun permissiuns da durada permanenta, che han abandonà la Svizra durant l'onn passà. Dimorants per in onn e domiciliads èn da considerar sco dimorants permanents.

³ Permissiuns da dimora limitadas temporarmain e concedidas a persunas cun activitad da gudogn e senza activitad da gudogn, ston vegnir limitadas. Ellas na dattan betg in dretg da pretender ina permissiun per ina dimora permanenta. Il dumber da las permissiuns per stagiunaris na dastga betg surpassar 100 000 per onn.

⁴ Il dumber dals cunfinaris na dastga betg surpassar 90 000. Sco cunfinaris vegnan be persunas en dumonda ch'èn naschidas e creschidas si en la regiun dals cunfins. La regiun dals cunfins na dastga betg vegnir extendida.

⁵ L'acceptaziun definitiva da fugitivs è suttamessa a la limitaziun tenor alinea 2.

II

Las disposiziuns transitorias da la constituziun federala vegnan cumpletadas sco suonda:

Disposiziuns transitorias art. 19

¹ Uschè ditg che la populaziun totala da la Svizra surpasa 6,2 milliuns, dastga il dumber dals immigrants tenor artitgel 69ter muntar a maximal dus terzs dals emigrants esters da l'onn passà. Questa disposiziun resta en vigur durant 15 onns.

² La limitaziun dal dumber da cunfinaris e da las permissiuns da stagiunaris sto vegnir realisada entaifer quatter onns suenter la passada en vigur da las novas disposiziuns da l'artitgel 69ter.

³ Convenziuns internaziunalas e leschas che cuntradian a las novas disposiziuns da l'artitgel 69ter, ston vegnir desditgas resp. revedidas per il proxim termin pussai vel.

III

Las novas disposiziuns constituziunalas van en vigur il 1. da schaner da l'onn che suonda quel da lur acceptaziun tras il pievel ed ils chantuns.

Art. 2

L'assemblea federala recumonda al pievel ed als chantuns da refusar l'iniziativa.

Arguments dal comité d'iniziativa

Il comité d'iniziativa motivescha sia iniziativa sco suonda:

«Ina politica dals esters umana

ils 1965, 1970, 1974 e 1977 ha il cussegl federal empermess a noss pievel da stabilisar il dumber dals esters e da reducir quel alura pass per pass. Malgrà quai s'augmenta il dumber dals esters cuntinuadamain e cuntanscha (malgrà radund dieschmilli naturalisaziuns per onn) il 1988 il cunfin dal milliun. Betg inclus en quest milliun èn varsaquants tschientmilli stagiunaris, cunfinaris, dimorants per curt temp, fugitivs, asilants, funcziunaris internaziunals e lavurants illegals. La politica da stabilisaziun dal cussegl federal ha uschia disditg povramain!

Per quest motiv pretendan las disposiziuns transitorias da l'iniziativa ch'il dumber dals esters saja da reducir pass per pass entaifer 15 onns. Nagin vegn mess als cunfins cun la forza! Sin 3 esters che abandonan voluntariamain noss pajais, dastgan anc adina 2 immigrar en Svizra l'onn proxim. Uschia èsi pussaivel da reducir il dumber dals esters en ina moda umana ed acceptabla per noss economia. A lunga vista vul l'iniziativa cuntanscher in equiliber tranter l'immigraziun e l'emigraziun.

Il dumber dals stagiunaris e cunfinaris vegn reduci ad in dumber raschunaivel, sco quai è stà il cas pli baud, perquai ch'ils lavurants indigens vegnan concurrenzads tras las pajas pli bassas dals esters! Be dal 1980 fin al 1987 è il dumber dals cunfinaris s'augmentà per 33 pertschient. Per la reducziun dals cunfinaris e stagiunaris è temp avunda a disposiziun.

L'iniziativa permetta finalmain er da mitigar decisivamain il problem concernent ils asilants. L'acceptaziun da fugitivs vegn numnadamain er suttamessa a la limitaziun. Uschia èsi pussaivel da sminuir ils abus da nossa politica d'asil. Be fugitivs periclitads vid corp e vita chattan alur asil tar nus; fugitivs per motivs economics vegnan renviads!

L'iniziativa è urgentamain necessaria er per motivs da l'ambient. I sa tracta da reducir la surpopolaziun da noss pajais e da qua tras sbassar las emmissiuns per noss spazi da viver, pertge ch'igl è evident: pli biers umans e pli grondas las grevezzas per l'ambient! Lain pia far quai che sa chapescha da sesez er en auters pajais e vuschain GEA per la limitaziun da l'immigraziun.»

Posiziun dal cussegl federal

Il cussegl federal ed il parlament sa stentan dapi onns per ina limitaziun da la populaziun estra en Svizra e vegnan er a cuntinuar vinavant cun questa politica. L'iniziativa è dentant da refusar resoluttmain, perquai ch'ella na resguarda in summa betg ils basegns economic e regiunals da la Svizra ed er betg ils aspects da la politica vers l'exteriur; ultra da quai engrevgescha ella ina politica umana concernent ils esters.

Betg pregiuditgar l'avegnir

En noss temp da midadas ed a vesta da la pli ferma integraziun en l'Europa na dastga la Svizra betg sa lubir da pregiuditgar ses avegnir cun regulaziuns immoviblas. Sin fundament da l'iniziativa stuess il dumber dals esters en Svizra vegnir reduci entaifer ils proxims 15 onns per bunamain 300 000 persunas. Quai engrevgiass u impediss schizunt in'occupaziun equilibrada ed ina adattaziun flexibla ed ina meglieraziun dal martgà da lavur. Qua tras fissan periclitadas er plazzas da lavur da Svizzers.

Contacts e perscrutaziun èn d'impurtanza

L'economia svizra po garantir nossa bainstanza er per l'avegnir be cun anc pli grond engaschament concernent la perscrutaziun e las relaziuns internaziunals. Per quests motivs essan nus er per l'avegnir dependents da spezialists e perscrutaders da l'exteriur ed interessads pel barat d'infurmaziuns e da spezialists cun l'exteriur. Restricziuns impedeschan l'abiltad da concurrenza, spezialmain da las interpresas activas sin il champ internaziunal e cun sedia en Svizra e da las interpresas svizras activas en l'exteriur. Uschia pudessan er perscrutaders svizzers vegnir disfavourisads en l'ester. Sche nus na mantegnain betg ina mobiltad geografica minimala dals participads, desistin nus voluntariamain da nossas meglras chartas en il giu da concurrenza.

Betg crear novs problems

Igl è gia oz fitg difficil da chattar avunda personal per tschertas activitads impurtantas, sco per exempel per ospitals e chasas da vegls u per l'hotellaria. La mancanza da forzas da lavur po vegnir cumpensada qua be per ina pitschna part cun mesiras da raziunalisaziun. L'acceptaziun da l'iniziativa chaschunass enorms problems.

Evitar ulteriurs dischequilibers

Na be il dumber dals dimorants per in onn, mabain er quel dals stagiunaris e cunfinaris vegniss reduci considerablmain cun acceptar l'iniziativa. La Svizra stuess desister da la lavur da 57 000 stagiunaris e 48 000 cunfinaris. Quai tutgass surtut las regiuns periferas e muntagnardas ed effectuass in'ulteriura concentraziun da l'economia en las aglomeraziuns da las citads. Plinavant na datti er betg raschuns plausiblas per las qualas ils cunfinaris ston esser naschids u creschids si en las regiuns dals cunfins.

Ina reglamentaziun malgista

Tschertas disposiziuns da l'iniziativa chaschunan direzzas malgistas, uschia per exempel per ils stagiunaris. Quests han oz il dretg d'ina dimora per onn, sch'els han lavurà dapi 4 onns almain durant 36 mais en Svizra. Quest dretg vegniss dismiss cun acceptar l'iniziativa. Ultra da quai stuess la Svizra desdir diversas convenziuns internaziunals. La Svizra s'isolass uschia pli e pli dals auters stadis.

La populaziun totala da la Svizra

(Svilup da la relaziun tranter la populaziun permanenta da naziunalitad svizra e da naziunalitad estra, tranter la fin december 1970 e 1987*)

* Senza ils funcziunaris internaziunals e tschertgaders d'asil

La grafica mussa che la relaziun tranter la populaziun svizra e quella dals esters s'è equilibrada durant ils davos onns. Il cussegl federal vul mantegnair questa relaziun, continuond cun sia politica da limitaziun da fin uss.

Popolaziun ed ambient

Ils iniziants partan da la supposiziun faussa, che noss problems concernent l'ambient sajan da schliar en emprima lingia cun reducir il dumber da la populaziun. Sco las experientschas fatgas en auters pajais cumprovan, è l'effect da talas mesiras fitg dubius. L'ambient è da proteger bler meglier cun investiziuns en l'economia, ma er sin il sector dal traffic (viafier 2000, ina nova transversala da viafier e.u.v.); ma per realisar quests projects dovri forzas da lavur.

L'iniziativa na schlia betg il problem dals fugitivs

L'iniziativa na porta betg ina schliaziun adattada per il problem dals fugitivs. Ella cuntrafà er a la politica cumprovada dal cussegl federal da conceder protecziun ed asil als vairs fugitivs, er sche quai ha la conseguenza che la populaziun estra en Svizra s'augmenta mudestamain.

Cuntinuar cun la politica dal cussegl federal concernent ils esters

Il cussegl federal vul mantegnair vinavant ina relaziun equilibrada tranter la populaziun svizra e la populaziun estra. Per quest motiv vegn el a cuntinuar cun la limitaziun da l'admissiun dad esters ch'immigreschan da nov en Svizra, sco quai è vegnì pratitgà dapi il 1970. Il dumber maximal fixà da lez temp sin 20 000 novas permissiuns da dimora ad onn per persunas cun ina activitad da gudogn è gia vegnì reducì per la mesadad, quai vul dir sin 10 000 per onn. Da quest contingent èn be 8250 vegnids dads libers dapi l'onn 1984.

Ultra da las consideraziuns demograficas èsi dentant er da resguardar ils aspects economics, socials, cultural e scientific sco er nossas relaziuns cun l'exteriur. Finalmain èsi necessari da mantegnair vinavant cundiziuns favuraivlas per ch'ils esters, che lavuran ed abitan tar nus, possian vegnir integrads en nossas relaziuns senza difficultads.

Per tut quels motifs refusan cussegl federal e parlament l'iniziativa per limitar l'immigraziun.